

॥ विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
 प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ १ ॥
 यस्य द्विरदवक्राद्याः पारिषद्याः परः शतम्।
 विघ्नं निघ्नन्ति सततं विष्वक्सेनं तमाश्रये ॥ २ ॥
 नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम्।
 देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥ ३ ॥
 व्यासं वसिष्ठनप्तारं शक्तेः पौत्रमकल्मषम्।
 पराशरात्मजं वन्दे शुकतातं तपोनिधिम् ॥ ४ ॥
 व्यासाय विष्णुरूपाय व्यासरूपाय विष्णवे।
 नमो वै ब्रह्मनिधये वासिष्ठाय नमो नमः ॥ ५ ॥
 अविकाराय शुद्धाय नित्याय परमात्मने।
 सदैकरूपरूपाय विष्णवे सर्वजिष्णवे ॥ ६ ॥
 यस्य स्मरणमात्रेण जन्मसंसारबन्धनात्।
 विमुच्यते नमस्तस्मै विष्णवे प्रभविष्णवे ॥ ७ ॥

ॐ नमो विष्णवे प्रभविष्णवे

श्री वैशम्पायन उवाच

श्रुत्वा धर्मानशेषेण पावनानि च सर्वशः।
 युधिष्ठिरः शान्तनवं पुनरेवाभ्यभाषत ॥ ८ ॥

श्री युधिष्ठिर उवाच

किमेकं दैवतं लोके किं वाऽप्येकं परायणम्।
 स्तुवन्तः कं कमर्चन्तः प्राप्नुयुर्मानवाः शुभम् ॥ ९ ॥

को धर्मः सर्वधर्माणां भवतः परमो मतः।
किं जपन् मुच्यते जन्तुर्जन्मसंसारबन्धनात् ॥ १० ॥

श्री भीष्म उवाच

जगत्प्रभुं देवदेवमनन्तं पुरुषोत्तमम्।
स्तुवन् नामसहस्रेण पुरुषः सततोत्थितः ॥ ११ ॥
तमेव चार्चयन्नित्यं भक्त्या पुरुषमव्ययम्।
ध्यायन् स्तुवन् नमस्यंश्च यजमानस्तमेव च ॥ १२ ॥
अनादिनिधनं विष्णुं सर्वलोकमहेश्वरम्।
लोकाध्यक्षं स्तुवन्नित्यं सर्वदुःखातिगो भवेत् ॥ १३ ॥
ब्रह्मण्यं सर्वधर्मज्ञं लोकानां कीर्तिवर्धनम्।
लोकनाथं महद्भूतं सर्वभूतभवोद्भवम् ॥ १४ ॥
एष मे सर्वधर्माणां धर्मोऽधिकतमो मतः।
यद्भक्त्या पुण्डरीकाक्षं स्तवैरर्चयन्नरः सदा ॥ १५ ॥
परमं यो महत्तेजः परमं यो महत्तपः।
परमं यो महद्ब्रह्म परमं यः परायणम् ॥ १६ ॥
पवित्राणां पवित्रं यो मङ्गलानां च मङ्गलम्।
दैवतं दैवतानां च भूतानां योऽव्ययः पिता ॥ १७ ॥
यतः सर्वाणि भूतानि भवन्त्यादियुगागमे।
यस्मिंश्च प्रलयं यान्ति पुनरेव युगक्षये ॥ १८ ॥
तस्य लोकप्रधानस्य जगन्नाथस्य भूपते।
विष्णोर्नामसहस्रं मे शृणु पापभयापहम् ॥ १९ ॥

यानि नामानि गौणानि विख्यातानि महात्मनः ।
 ऋषिभिः परिगीतानि तानि वक्ष्यामि भूतये ॥ २० ॥
 ऋषिर्नाम्नां सहस्रस्य वेदव्यासो महामुनिः ।
 छन्दोऽनुष्टुप् तथा देवो भगवान् देवकीसुतः ॥ २१ ॥
 अमृतांशूद्भवो बीजं शक्तिर्देवकिनन्दनः ।
 त्रिसामा हृदयं तस्य शान्त्यर्थं विनियुज्यते ॥ २२ ॥
 विष्णुं जिष्णुं महाविष्णुं प्रभविष्णुं महेश्वरम् ।
 अनेकरूपदैत्यान्तं नमामि पुरुषोत्तमम् ॥ २३ ॥

॥ पूर्वन्यासः ॥

अस्य श्रीविष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्तोत्रमहामन्त्रस्य ।
 श्री वेदव्यासो भगवान् ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः ।
 श्रीमहाविष्णुः परमात्मा श्रीमन्नारायणो देवता ।
 अमृतांशूद्भवो भानुरिति बीजम् । देवकीनन्दनः स्रष्टेति शक्तिः ।
 उद्भवः क्षोभणो देव इति परमो मन्त्रः ।
 शङ्खभृन्नन्दकी चक्रीति कीलकम् ।
 शार्ङ्गधन्वा गदाधर इत्यस्त्रम् ।
 रथाङ्गपाणिरक्षोभ्य इति नेत्रम् ।
 त्रिसामा सामगः सामेति कवचम् ।
 आनन्दं परब्रह्मेति योनिः ।
 ऋतुः सुदर्शनः काल इति दिग्बन्धः ।
 श्रीविश्वरूप इति ध्यानम् ।
 श्रीमहाविष्णुप्रीत्यर्थं सहस्रनामजपे विनियोगः ॥

॥ ध्यानम् ॥

क्षीरोदन्वत्प्रदेशे शुचिमणिविलसत्सैकतेमौक्तिकानाम्
 मालाक्लृप्तासनस्थः स्फटिकमणिनिभैर्मौक्तिकैर्मण्डिताङ्गः ।
 शुभ्रैरभ्रैरदभ्रैरुपरिविरचितैर्मुक्तपीयूषवर्षैः
 आनन्दी नः पुनीयादरिनलिनगदाशङ्खपाणिर्मुकुन्दः ॥ १ ॥

भूः पादौ यस्य नाभिर्वियदसुरनिलश्चन्द्रसूर्यौ च नेत्रे
 कर्णावाशाः शिरो द्यौर्मुखमपि दहनो यस्य वास्तेयमब्धिः ।
 अन्तःस्थं यस्य विश्वं सुरनरखगगोभोगिगन्धर्वदैत्यैः
 चित्रं रंरम्यते तं त्रिभुवनवपुषं विष्णुमीशं नमामि ॥ २ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

शान्ताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशम्
 विश्वाधारं गगनसदृशं मेघवर्णं शुभाङ्गम् ।
 लक्ष्मीकान्तं कमलनयनं योगिहृद्दध्यानगम्यम्
 वन्दे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैकनाथम् ॥ ३ ॥

मेघश्यामं पीतकौशेयवासम्
 श्रीवत्साङ्गं कौस्तुभोद्भासिताङ्गम् ।
 पुण्योपेतं पुण्डरीकायताक्षम्
 विष्णुं वन्दे सर्वलोकैकनाथम् ॥ ४ ॥

नमः समस्तभूतानामादिभूताय भूभृते ।
 अनेकरूपरूपाय विष्णवे प्रभविष्णवे ॥ ५ ॥

सशङ्खचक्रं सकिरीटकुण्डलम्
 सपीतवस्त्रं सरसीरुहेक्षणम्।
 सहारवक्षःस्थलशोभिकौस्तुभम्
 नमामि विष्णुं शिरसा चतुर्भुजम् ॥ ६ ॥

छायायां पारिजातस्य हेमसिंहासनोपरि
 आसीनमम्बुदश्याममायताक्षमलङ्कृतम् ।
 चन्द्राननं चतुर्बाहुं श्रीवत्साङ्कितवक्षसम्
 रुक्मिणीसत्यभामाभ्यां सहितं कृष्णमाश्रये ॥ ७ ॥

॥ हरिः ॐ ॥

॥ विश्वस्मै नमः ॥

विश्वं विष्णुर्वषट्कारो भूतभव्यभवत्प्रभुः।
 भूतकृद्भूतभृद्भावो भूतात्मा भूतभावनः ॥ १ ॥
 पूतात्मा परमात्मा च मुक्तानां परमा गतिः।
 अव्ययः पुरुषः साक्षी क्षेत्रज्ञोऽक्षर एव च ॥ २ ॥
 योगो योगविदां नेता प्रधानपुरुषेश्वरः।
 नारसिंहवपुः श्रीमान् केशवः पुरुषोत्तमः ॥ ३ ॥
 सर्वः शर्वः शिवः स्थाणुर्भूतादिर्निधिरव्ययः।
 सम्भवो भावनो भर्ता प्रभवः प्रभुरीश्वरः ॥ ४ ॥
 स्वयम्भूः शम्भुरादित्यः पुष्कराक्षो महास्वनः।
 अनादिनिधनो धाता विधाता धातुरुत्तमः ॥ ५ ॥
 अप्रमेयो हृषीकेशः पद्मनाभोऽमरप्रभुः।
 विश्वकर्मा मनुस्त्वष्टा स्थविष्ठः स्थविरो ध्रुवः ॥ ६ ॥

अग्राह्यः शाश्वतः कृष्णो लोहिताक्षः प्रतर्दनः ।
 प्रभूतस्त्रिककुब्जाम पवित्रं मङ्गलं परम् ॥ ७ ॥
 ईशानः प्राणदः प्राणो ज्येष्ठः श्रेष्ठः प्रजापतिः ।
 हिरण्यगर्भो भूगर्भो माधवो मधुसूदनः ॥ ८ ॥
 ईश्वरो विक्रमी धन्वी मेधावी विक्रमः क्रमः ।
 अनुत्तमो दुराधर्षः कृतज्ञः कृतिरात्मवान् ॥ ९ ॥
 सुरेशः शरणं शर्म विश्वरेता प्रजाभवः ।
 अहः संवत्सरो व्यालः प्रत्ययः सर्वदर्शनः ॥ १० ॥
 अजः सर्वेश्वरः सिद्धः सिद्धिः सर्वादिरच्युतः ।
 वृषाकपिरमेयात्मा सर्वयोगविनिःसृतः ॥ ११ ॥
 वसुर्वसुमनाः सत्यः समात्माऽसम्मितः समः ।
 अमोघः पुण्डरीकाक्षो वृषकर्मा वृषाकृतिः ॥ १२ ॥
 रुद्रो बहुशिरा बभ्रुर्विश्वयोनिः शुचिश्रवाः ।
 अमृतः शाश्वतः स्थाणुर्वरारोहो महातपाः ॥ १३ ॥
 सर्वगः सर्वविद्भानुर्विष्वक्सेनो जनार्दनः ।
 वेदो वेदविदव्यङ्गो वेदाङ्गो वेदवित् कविः ॥ १४ ॥
 लोकाध्यक्षः सुराध्यक्षो धर्माध्यक्षः कृताकृतः ।
 चतुरात्मा चतुर्व्यूहश्चतुर्दंष्ट्रश्चतुर्भुजः ॥ १५ ॥
 भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्ता सहिष्णुर्जगदादिजः ।
 अनघो विजयो जेता विश्वयोनिः पुनर्वसुः ॥ १६ ॥

उपेन्द्रो वामनः प्रांशुरमोघः शुचिरूर्जितः।
 अतीन्द्रः सद्ब्रह्मः सर्गो धृतात्मा नियमो यमः ॥ १७ ॥
 वेद्यो वैद्यः सदायोगी वीरहा माधवो मधुः।
 अतीन्द्रियो महामायो महोत्साहो महाबलः ॥ १८ ॥
 महाबुद्धिर्महावीर्यो महाशक्तिर्महाद्युतिः।
 अनिर्देश्यवपुः श्रीमानमेयात्मा महाद्रिधृक् ॥ १९ ॥
 महेष्वासो महीभर्ता श्रीनिवासः सतां गतिः।
 अनिरुद्धः सुरानन्दो गोविन्दो गोविदां पतिः ॥ २० ॥
 मरीचिर्दमनो हंसः सुपर्णो भुजगोत्तमः।
 हिरण्यनाभः सुतपा पद्मनाभः प्रजापतिः ॥ २१ ॥
 अमृत्युः सर्वदृक् सिंहः सन्धाता सन्धिमान् स्थिरः।
 अजो दुर्मर्षणः शास्ता विश्रुतात्मा सुरारिहा ॥ २२ ॥
 गुरुर्गुरुतमो धाम सत्यः सत्यपराक्रमः।
 निमिषोऽनिमिषः स्रग्वी वाचस्पतिरुदारधीः ॥ २३ ॥
 अग्रणीर्ग्रामणीः श्रीमान् न्यायो नेता समीरणः।
 सहस्रमूर्धा विश्वात्मा सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ २४ ॥
 आवर्तनो निवृत्तात्मा संवृतः सम्प्रमर्दनः।
 अहः संवर्तको वह्निरनिलो धरणीधरः ॥ २५ ॥
 सुप्रसादः प्रसन्नात्मा विश्वधृग्विश्वभुग्विभुः।
 सत्कर्ता सत्कृतः साधुर्जह्नुर्नारायणो नरः ॥ २६ ॥
 असङ्ख्योऽप्रमेयात्मा विशिष्टः शिष्टकृच्छुचिः।
 सिद्धार्थः सिद्धसङ्कल्पः सिद्धिदः सिद्धिसाधनः ॥ २७ ॥

वृषाही वृषभो विष्णुर्वृषपर्वा वृषोदरः ।
 वर्धनो वर्धमानश्च विविक्तः श्रुतिसागरः ॥ २८ ॥
 सुभुजो दुर्धरो वाग्मी महेन्द्रो वसुदो वसुः ।
 नैकरूपो बृहद्रूपः शिपिविष्टः प्रकाशनः ॥ २९ ॥
 ओजस्तेजोद्युतिधरः प्रकाशात्मा प्रतापनः ।
 ऋद्धः स्पष्टाक्षरो मन्त्रश्चन्द्रांशुर्भास्करद्युतिः ॥ ३० ॥
 अमृतांशूद्भवो भानुः शशबिन्दुः सुरेश्वरः ।
 औषधं जगतः सेतुः सत्यधर्मपराक्रमः ॥ ३१ ॥
 भूतभव्यभवन्नाथः पवनः पावनोऽनलः ।
 कामहा कामकृत्कान्तः कामः कामप्रदः प्रभुः ॥ ३२ ॥
 युगादिकृद्युगावर्तो नैकमायो महाशनः ।
 अदृश्यो व्यक्तरूपश्च सहस्रजिदनन्तजित् ॥ ३३ ॥
 इष्टोऽविशिष्टः शिष्टेष्टः शिखण्डी नहुषो वृषः ।
 क्रोधहा क्रोधकृत्कर्ता विश्वबाहुर्महीधरः ॥ ३४ ॥
 अच्युतः प्रथितः प्राणः प्राणदो वासवानुजः ।
 अपान्निधिरधिष्ठानमप्रमत्तः प्रतिष्ठितः ॥ ३५ ॥
 स्कन्दः स्कन्दधरो धुर्यो वरदो वायुवाहनः ।
 वासुदेवो बृहद्भानुरादिदेवः पुरन्दरः ॥ ३६ ॥
 अशोकस्तारणस्तारः शूरः शौरिर्जनेश्वरः ।
 अनुकूलः शतावर्तः पद्मी पद्मनिभेक्षणः ॥ ३७ ॥
 पद्मनाभोऽरविन्दाक्षः पद्मगर्भः शरीरभृत् ।
 महर्द्धिर्ऋद्धो वृद्धात्मा महाक्षो गरुडध्वजः ॥ ३८ ॥

अतुलः शरभो भीमः समयज्ञो हविर्हरिः।
 सर्वलक्षणलक्षण्यो लक्ष्मीवान् समितिञ्जयः ॥ ३९ ॥
 विक्षरो रोहितो मार्गो हेतुर्दामोदरः सहः।
 महीधरो महाभागो वेगवानमिताशनः ॥ ४० ॥
 उद्भवः क्षोभणो देवः श्रीगर्भः परमेश्वरः।
 करणं कारणं कर्ता विकर्ता गहनो गुहः ॥ ४१ ॥
 व्यवसायो व्यवस्थानः संस्थानः स्थानदो ध्रुवः।
 परर्द्धिः परमस्पष्टस्तुष्टः पुष्टः शुभेक्षणः ॥ ४२ ॥
 रामो विरामो विरतो मार्गो नेयो नयोऽनयः।
 वीरः शक्तिमतां श्रेष्ठो धर्मो धर्मविदुत्तमः ॥ ४३ ॥
 वैकुण्ठः पुरुषः प्राणः प्राणदः प्रणवः पृथुः।
 हिरण्यगर्भः शत्रुघ्नो व्याप्तो वायुरधोक्षजः ॥ ४४ ॥
 ऋतुः सुदर्शनः कालः परमेष्ठी परिग्रहः।
 उग्रः संवत्सरो दक्षो विश्रामो विश्वदक्षिणः ॥ ४५ ॥
 विस्तारः स्थावरः स्थाणुः प्रमाणं बीजमव्ययम्।
 अर्थोऽनर्थो महाकोशो महाभोगो महाधनः ॥ ४६ ॥
 अनिर्विण्णः स्थविष्ठोऽभूर्धर्मयूपो महामखः।
 नक्षत्रनेमिर्नक्षत्री क्षमः क्षामः समीहनः ॥ ४७ ॥
 यज्ञ इज्यो महेज्यश्च क्रतुः सत्रं सतां गतिः।
 सर्वदर्शी विमुक्तात्मा सर्वज्ञो ज्ञानमुत्तमम् ॥ ४८ ॥
 सुव्रतः सुमुखः सूक्ष्मः सुघोषः सुखदः सुहृत्।
 मनोहरो जितक्रोधो वीरबाहुर्विदारणः ॥ ४९ ॥

स्वापनः स्ववशो व्यापी नैकात्मा नैककर्मकृत्।
 वत्सरो वत्सलो वत्सी रत्नगर्भो धनेश्वरः ॥ ५० ॥
 धर्मगुब्धर्मकृद्धर्मी सदसत्क्षरमक्षरम्।
 अविज्ञाता सहस्रांशुर्विधाता कृतलक्षणः ॥ ५१ ॥
 गभस्तिनेमिः सत्त्वस्थः सिंहो भूतमहेश्वरः।
 आदिदेवो महादेवो देवेशो देवभृद्गुरुः ॥ ५२ ॥
 उत्तरो गोपतिर्गोप्ता ज्ञानगम्यः पुरातनः।
 शरीरभूतभृद्भोक्ता कपीन्द्रो भूरिदक्षिणः ॥ ५३ ॥
 सोमपोऽमृतपः सोमः पुरुजित् पुरुसत्तमः।
 विनयो जयः सत्यसन्धो दाशार्हः सात्त्वतां पतिः ॥ ५४ ॥
 जीवो विनयितासाक्षी मुकुन्दोऽमितविक्रमः।
 अम्भोनिधिरनन्तात्मा महोदधिशयोऽन्तकः ॥ ५५ ॥
 अजो महार्हः स्वाभाव्यो जितामित्रः प्रमोदनः।
 आनन्दो नन्दनो नन्दः सत्यधर्मा त्रिविक्रमः ॥ ५६ ॥
 महर्षिः कपिलाचार्यः कृतज्ञो मेदिनीपतिः।
 त्रिपदस्त्रिदशाध्यक्षो महाशृङ्गः कृतान्तकृत् ॥ ५७ ॥
 महावराहो गोविन्दः सुषेणः कनकाङ्गदी।
 गुह्यो गभीरो गहनो गुप्तश्चक्रगदाधरः ॥ ५८ ॥
 वेधाः स्वाङ्गोऽजितः कृष्णो दृढः सङ्कर्षणोऽच्युतः।
 वरुणो वारुणो वृक्षः पुष्कराक्षो महामनाः ॥ ५९ ॥
 भगवान् भगहाऽऽनन्दी वनमाली हलायुधः।
 आदित्यो ज्योतिरादित्यः सहिष्णुर्गतिसत्तमः ॥ ६० ॥

सुधन्वा खण्डपरशुर्दारुणो द्रविणप्रदः।
 दिवःस्पृक् सर्वदृग्व्यासो वाचस्पतिरयोनिजः ॥ ६१ ॥
 त्रिसामा सामगः साम निर्वाणं भेषजं भिषक्।
 सन्न्यासकृच्छमः शान्तो निष्ठा शान्तिः परायणम् ॥ ६२ ॥
 शुभाङ्गः शान्तिदः स्रष्टा कुमुदः कुवलेशयः।
 गोहितो गोपतिर्गोप्ता वृषभाक्षो वृषप्रियः ॥ ६३ ॥
 अनिवर्ती निवृत्तात्मा सङ्क्षेप्ता क्षेमकृच्छिवः।
 श्रीवत्सवक्षाः श्रीवासः श्रीपतिः श्रीमतां वरः ॥ ६४ ॥
 श्रीदः श्रीशः श्रीनिवासः श्रीनिधिः श्रीविभावनः।
 श्रीधरः श्रीकरः श्रेयः श्रीमाँल्लोकत्रयाश्रयः ॥ ६५ ॥
 स्वक्षः स्वङ्गः शतानन्दो नन्दिज्योतिर्गणेश्वरः।
 विजितात्माऽविधेयात्मा सत्कीर्तिश्छिन्नसंशयः ॥ ६६ ॥
 उदीर्णः सर्वतश्चक्षुरनीशः शाश्वतः स्थिरः।
 भूशयो भूषणो भूतिर्विशोकः शोकनाशनः ॥ ६७ ॥
 अर्चिष्मानर्चितः कुम्भो विशुद्धात्मा विशोधनः।
 अनिरुद्धोऽप्रतिरथः प्रद्युम्नोऽमितविक्रमः ॥ ६८ ॥
 कालनेमिनिहा वीरः शौरिः शूरजनेश्वरः।
 त्रिलोकात्मा त्रिलोकेशः केशवः केशिहा हरिः ॥ ६९ ॥
 कामदेवः कामपालः कामी कान्तः कृतागमः।
 अनिर्देश्यवपुर्विष्णुर्वीरोऽनन्तो धनञ्जयः ॥ ७० ॥
 ब्रह्मण्यो ब्रह्मकृद्-ब्रह्मा ब्रह्म ब्रह्मविवर्धनः।
 ब्रह्मविद्-ब्राह्मणो ब्रह्मी ब्रह्मज्ञो ब्राह्मणप्रियः ॥ ७१ ॥

महाक्रमो महाकर्मा महातेजा महोरगः ।
 महाक्रतुर्महायज्वा महायज्ञो महाहविः ॥ ७२ ॥
 स्तव्यः स्तवप्रियः स्तोत्रं स्तुतिः स्तोता रणप्रियः ।
 पूर्णः पूरयिता पुण्यः पुण्यकीर्तिरनामयः ॥ ७३ ॥
 मनोजवस्तीर्थकरो वसुरेता वसुप्रदः ।
 वसुप्रदो वासुदेवो वसुर्वसुमना हविः ॥ ७४ ॥
 सद्गतिः सत्कृतिः सत्ता सद्भूतिः सत्परायणः ।
 शूरसेनो यदुश्रेष्ठः सन्निवासः सुयामुनः ॥ ७५ ॥
 भूतावासो वासुदेवः सर्वासुनिलयोऽनलः ।
 दर्पहा दर्पदो दृप्तो दुर्धरोऽथापराजितः ॥ ७६ ॥
 विश्वमूर्तिर्महामूर्तिर्दीप्तमूर्तिरमूर्तिमान् ।
 अनेकमूर्तिरव्यक्तः शतमूर्तिः शताननः ॥ ७७ ॥
 एको नैकः सवः कः किं यत् तत्पदमनुत्तमम् ।
 लोकबन्धुर्लोकनाथो माधवो भक्तवत्सलः ॥ ७८ ॥
 सुवर्णवर्णो हेमाङ्गो वराङ्गश्चन्दनाङ्गदी ।
 वीरहा विषमः शून्यो घृताशीरचलश्चलः ॥ ७९ ॥
 अमानी मानदो मान्यो लोकस्वामी त्रिलोकधृक् ।
 सुमेधा मेधजो धन्यः सत्यमेधा धराधरः ॥ ८० ॥
 तेजोवृषो द्युतिधरः सर्वशस्त्रभृतां वरः ।
 प्रग्रहो निग्रहो व्यग्रो नैकश्चङ्गो गदाग्रजः ॥ ८१ ॥
 चतुर्मूर्तिश्चतुर्बाहुश्चतुर्व्यूहश्चतुर्गतिः ।
 चतुरात्मा चतुर्भावश्चतुर्वेदविदेकपात् ॥ ८२ ॥

समावर्तोऽनिवृत्तात्मा दुर्जयो दुरतिक्रमः ।
 दुर्लभो दुर्गमो दुर्गो दुरावासो दुरारिहा ॥ ८३ ॥
 शुभाङ्गो लोकसारङ्गः सुतन्तुस्तन्तुवर्धनः ।
 इन्द्रकर्मा महाकर्मा कृतकर्मा कृतागमः ॥ ८४ ॥
 उद्भवः सुन्दरः सुन्दो रत्ननाभः सुलोचनः ।
 अर्को वाजसनः शृङ्गी जयन्तः सर्वविजयी ॥ ८५ ॥
 सुवर्णबिन्दुरक्षोभ्यः सर्ववागीश्वरेश्वरः ।
 महाहृदो महागर्तो महाभूतो महानिधिः ॥ ८६ ॥
 कुमुदः कुन्दरः कुन्दः पर्जन्यः पावनोऽनिलः ।
 अमृताशोऽमृतवपुः सर्वज्ञः सर्वतोमुखः ॥ ८७ ॥
 सुलभः सुव्रतः सिद्धः शत्रुजिच्छत्रुतापनः ।
 न्यग्रोधोऽदुम्बरोऽश्वत्थश्चाणूरान्ध्रनिषूदनः ॥ ८८ ॥
 सहस्रार्चिः सप्तजिह्वः सप्तैधाः सप्तवाहनः ।
 अमूर्तिरनघोऽचिन्त्यो भयकृद्भयनाशनः ॥ ८९ ॥
 अणुर्बृहत् कृशः स्थूलो गुणभृन्निर्गुणो महान् ।
 अधृतः स्वधृतः स्वास्यः प्राग्वंशो वंशवर्धनः ॥ ९० ॥
 भारभृत् कथितो योगी योगीशः सर्वकामदः ।
 आश्रमः श्रमणः क्षामः सुपर्णो वायुवाहनः ॥ ९१ ॥
 धनुर्धरो धनुर्वेदो दण्डो दमयिता दमः ।
 अपराजितः सर्वसहो नियन्ताऽनियमोऽयमः ॥ ९२ ॥
 सत्त्ववान् सात्त्विकः सत्यः सत्यधर्मपरायणः ।
 अभिप्रायः प्रियार्होऽर्हः प्रियकृत् प्रीतिवर्धनः ॥ ९३ ॥

विहायसगतिर्ज्योतिः सुरुचिर्हुतभुग्विभुः ।

रविर्विरोचनः सूर्यः सविता रविलोचनः ॥ ९४ ॥

अनन्तो हुतभुग्भोक्ता सुखदो नैकजोऽग्रजः ।

अनिर्विण्णः सदामर्षी लोकाधिष्ठानमद्भुतः ॥ ९५ ॥

सनात् सनातनतमः कपिलः कपिरव्ययः ।

स्वस्तिदः स्वस्तिकृत् स्वस्ति स्वस्तिभुक् स्वस्तिदक्षिणः ॥ ९६ ॥

अरौद्रः कुण्डली चक्री विक्रम्यूर्जितशासनः ।

शब्दातिगः शब्दसहः शिशिरः शर्वरीकरः ॥ ९७ ॥

अक्रूरः पेशलो दक्षो दक्षिणः क्षमिणां वरः ।

विद्वत्तमो वीतभयः पुण्यश्रवणकीर्तनः ॥ ९८ ॥

उत्तारणो दुष्कृतिहा पुण्यो दुःस्वप्ननाशनः ।

वीरहा रक्षणः सन्तो जीवनः पर्यवस्थितः ॥ ९९ ॥

अनन्तरूपोऽनन्तश्रीर्जितमन्युर्भयापहः ।

चतुरश्रो गभीरात्मा विदिशो व्यादिशो दिशः ॥ १०० ॥

अनादिर्भूर्भुवो लक्ष्मीः सुवीरो रुचिराङ्गदः ।

जननो जनजन्मादिर्भीमो भीमपराक्रमः ॥ १०१ ॥

आधारनिलयोऽधाता पुष्पहासः प्रजागरः ।

ऊर्ध्वगः सत्पथाचारः प्राणदः प्रणवः पणः ॥ १०२ ॥

प्रमाणं प्राणनिलयः प्राणभृत् प्राणजीवनः ।

तत्त्वं तत्त्वविदेकात्मा जन्ममृत्युजरातिगः ॥ १०३ ॥

भूर्भुवःस्वस्तरुस्तारः सविता प्रपितामहः ।

यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा यज्ञाङ्गो यज्ञवाहनः ॥ १०४ ॥

यज्ञभृद्-यज्ञकृद्-यज्ञी यज्ञभुग्-यज्ञसाधनः ।
 यज्ञान्तकृद्-यज्ञगुह्यमन्त्रमन्त्राद् एव च ॥ १०५ ॥
 आत्मयोनिः स्वयञ्जातो वैखानः सामगायनः ।
 देवकीनन्दनः स्रष्टा क्षितीशः पापनाशनः ॥ १०६ ॥
 शङ्खभृन्नन्दकी चक्री शार्ङ्गधन्वा गदाधरः ।
 रथाङ्गपाणिरक्षोभ्यः सर्वप्रहरणायुधः ॥ १०७ ॥
 सर्वप्रहरणायुध ॐ नम इति ।
 वनमाली गदी शार्ङ्गी शङ्खी चक्री च नन्दकी ।
 श्रीमान् नारायणो विष्णुर्वासुदेवोऽभिरक्षतु ॥ १०८ ॥
 श्री वासुदेवोऽभिरक्षतु ॐ नम इति ।

॥ फलश्रुति श्लोकाः ॥

इतीदं कीर्तनीयस्य केशवस्य महात्मनः ।
 नाम्नां सहस्रं दिव्यानामशेषेण प्रकीर्तितम् ॥ १ ॥
 य इदं शृणुयान्नित्यं यश्चापि परिकीर्तयेत् ।
 नाशुभं प्राप्नुयात् किञ्चित् सोऽमुत्रेह च मानवः ॥ २ ॥
 वेदान्तगो ब्राह्मणः स्यात् क्षत्रियो विजयी भवेत् ।
 वैश्यो धनसमृद्धः स्याच्छूद्रः सुखमवाप्नुयात् ॥ ३ ॥
 धर्मार्थी प्राप्नुयाद्धर्ममर्थार्थी चार्थमाप्नुयात् ।
 कामानवाप्नुयात् कामी प्रजार्थी चऽऽप्नुयात्प्रजाम् ॥ ४ ॥
 भक्तिमान् यः सदोत्थाय शुचिस्तद्गतमानसः ।
 सहस्रं वासुदेवस्य नाम्नामेतत् प्रकीर्तयेत् ॥ ५ ॥

यशः प्राप्नोति विपुलं याति प्राधान्यमेव च।
 अचलां श्रियमाप्नोति श्रेयः प्राप्नोत्यनुत्तमम् ॥ ६ ॥
 न भयं क्वचिदाप्नोति वीर्यं तेजश्च विन्दति।
 भवत्यरोगो द्युतिमान् बलरूपगुणान्वितः ॥ ७ ॥
 रोगार्तो मुच्यते रोगाद्वद्धो मुच्येत बन्धनात्।
 भयान्मुच्येत भीतस्तु मुच्येतऽऽपन्न आपदः ॥ ८ ॥
 दुर्गाण्यतितरत्याशु पुरुषः पुरुषोत्तमम्।
 स्तुवन्नामसहस्रेण नित्यं भक्तिसमन्वितः ॥ ९ ॥
 वासुदेवाश्रयो मर्त्यो वासुदेवपरायणः।
 सर्वपापविशुद्धात्मा याति ब्रह्म सनातनम् ॥ १० ॥
 न वासुदेवभक्तानामशुभं विद्यते क्वचित्।
 जन्ममृत्युजराव्याधिभयं नैवोपजायते ॥ ११ ॥
 इमं स्तवमधीयानः श्रद्धाभक्तिसमन्वितः।
 युज्येतऽऽत्मसुखक्षान्तिश्रीधृतिस्मृतिकीर्तिभिः ॥ १२ ॥
 न क्रोधो न च मात्सर्यं न लोभो नाशुभा मतिः।
 भवन्ति कृतपुण्यानां भक्तानां पुरुषोत्तमे ॥ १३ ॥
 द्यौः सचन्द्रार्कनक्षत्रा खं दिशो भूर्महोदधिः।
 वासुदेवस्य वीर्येण विधृतानि महात्मनः ॥ १४ ॥
 ससुरासुरगन्धर्व सयक्षोरगराक्षसम्।
 जगद्वशे वर्ततेदं कृष्णस्य सचराचरम् ॥ १५ ॥
 इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः सत्त्वं तेजो बलं धृतिः।
 वासुदेवात्मकान्याहुः क्षेत्रं क्षेत्रज्ञ एव च ॥ १६ ॥

सर्वागमानामाचारः प्रथमं परिकल्पते।
आचारप्रभवो धर्मो धर्मस्य प्रभुरच्युतः ॥ १७ ॥

ऋषयः पितरो देवा महाभूतानि धातवः।
जङ्गमाजङ्गमं चेदं जगन्नारायणोद्भवम् ॥ १८ ॥

योगो ज्ञानं तथा साङ्ख्यं विद्याः शिल्पादि कर्म च।
वेदाः शास्त्राणि विज्ञानमेतत्सर्वं जनार्दनात् ॥ १९ ॥

एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः।
त्रीँल्लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुगव्ययः ॥ २० ॥

इमं स्तवं भगवतो विष्णोर्व्यासेन कीर्तितम्।
पठेद्य इच्छेत् पुरुषः श्रेयः प्राप्तुं सुखानि च ॥ २१ ॥

विश्वेश्वरमजं देवं जगतः प्रभुमव्ययम्।
भजन्ति ये पुष्कराक्षं न ते यान्ति पराभवम् ॥ २२ ॥

न ते यान्ति पराभवम् ॐ नम इति।

अर्जुन उवाच

पद्मपत्रविशालाक्ष पद्मनाभ सुरोत्तम।
भक्तानामनुरक्तानां त्राता भव जनार्दन ॥ २३ ॥

श्रीभगवानुवाच

यो मां नामसहस्रेण स्तोतुमिच्छति पाण्डव।
सोऽहमेकेन श्लोकेन स्तुत एव न संशयः ॥ २४ ॥

स्तुत एव न संशय ॐ नम इति।

व्यास उवाच

वासनाद्वासुदेवस्य वासितं भुवनत्रयम्।
सर्वभूतनिवासोऽसि वासुदेव नमोऽस्तु ते ॥ २५ ॥
श्री वासुदेव नमोऽस्तुत ॐ नम इति।

पार्वत्युवाच

केनोपायेन लघुना विष्णोर्नामसहस्रकम्।
पठ्यते पण्डितैर्नित्यं श्रोतुमिच्छाम्यहं प्रभो ॥ २६ ॥

श्री ईश्वर उवाच

श्रीराम राम रामेति रमे रामे मनोरमे।
सहस्रनाम तत्तुल्यं राम नाम वरानने ॥ २७ ॥
श्रीरामनाम वरानन ॐ नम इति।

ब्रह्मोवाच

नमोऽस्त्वनन्ताय सहस्रमूर्तये सहस्रपादाक्षिशिरोरुबाहवे।
सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते सहस्रकोटियुगधारिणे नमः ॥ २८ ॥
सहस्रकोटियुगधारिणे नम ॐ नम इति।

सञ्जय उवाच

यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः।
तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम ॥ २९ ॥

श्रीभगवानुवाच

अनन्याश्चिन्तयन्तो मां ये जनाः पर्युपासते।
तेषां नित्याभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम् ॥ ३० ॥

परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम्।
धर्मसंस्थापनार्थाय सम्भवामि युगे युगे॥३१॥

आर्ता विषण्णाः शिथिलाश्च भीताः
घोरेषु च व्याधिषु वर्तमानाः।
सङ्कीर्त्य नारायणशब्दमात्रम्
विमुक्तदुःखाः सुखिनो भवन्तु॥३२॥

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्याऽऽत्मना वा प्रकृतेः स्वभावात्।
करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि॥

॥ ॐ तत्सदिति श्रीमन्महाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां
वैयासिक्याम् आनुशासनिकपर्वणि श्री भीष्मयुधिष्ठिरसंवादे श्री
विष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

This stotra can be accessed in multiple scripts at:

http://stotrasamhita.net/wiki/Vishnu_Sahasranama_Stotram. This PDF was
downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

Facebook: <http://facebook.com/StotraSamhita>

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>